

PRIPREMA OGLEDNOG NASTAVNOG SATA IZ ISLAMSKE VJERONAUKA

Muhamed RIZVIĆ

OPĆI DIO

Škola: JU Osnovna škola "Hajrudin Mešić"

Mjesto: Teočak

Datum: 30.12.2003.god.

Vrijeme: 10,45 – 11,30 sati

Razred: V.

Čas: peti

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna tema: Islamski šarti

Nastavna jedinica: Glavni dijelovi namaza

Tip nastavnog sata: Obrada nove građe

Oblici nastavnog rada: Frontalni i grupni

Nastavne metode: Metoda pismenih radova, metoda rad sa udžbenikom, verbalne metode i metoda demonstracije

Nastavna sredstva: Nastavni listići - radni nalozi za grupe, grafoskop i folija, tabla i kreda, slike stajanja na namazu, rukua, sedžde, nijjeta, sjedenja i predavanja selama

Oblici rada: Frontalni dominira u uvodnom i završnom dijelu sata, a grupni na glavnom dijelu sata

CILJ NASTAVNOG SATA

a) **Duhovni cilj:** Suština ovoga sata je u tome da učenici shvate da, kad počnu sa namazom, za njih ništa drugo ne postoji osim skrušenog obraćanja Allahu dž.š. Za potpunu duhovnu koncentraciju na namazu nužne su pripremne radnje koje predstavljaju psihološku mobilizaciju svijesti i pažnje i u tom pogledu treba potencirati glavne dijelove namaza.

b) **Obrazovni cilj:** Realizirati usvajanje novih spoznaja o šest uvjeta za namaz, odnosno šest glavnih djelova namaza.

Predznanje koje učenici imaju treba uokviriti

u jedan sistem čija je suština da se pred Allaha, dž.š., može stati: fizički čist, pravilno odjeven, potpuno skrušen i duhovno pripremljen za takav čin.

c) **Odgojni cilj:** Ovaj sat će se realizirati usvajanjem nove građe, dakle obrazovanjem. Tako će se novom spoznajom o pripremanju i glavnim dijelovima namaza razvijati smisao za urednost, skrušenost, tačnost i čistoću, kroz odnos prema namazu podsticati se odgovornost i tačnost, insistiranjem na islamskom odijevanju će se razvijati svijest pripadnosti velikoj populaciji muslimana koje vjera veže za Božije uže.

Neka nas simbolika skrušenog stajanja u namazu podstakne na razmišljanje o Budućem svijetu i stajanju na Sudnjem danu pred Svevišnjim Stvoriteljem.

d) **Funkcionalni cilj:** Funkcionalni cilj ovoga nastavnog sata bit će u sklopu cjelokupnog djelovanja planske i sistemske nastave da se pospješuju i razvijaju intelektualne, afektivne, senzorne i fizičke sposobnosti u grupnom radu, koji će biti dominantni oblik nastave.

Učenici će sami induktivnim putem doći do pravila i zakona. Kao i na ostalim satima, nastavnik će planski razvijati koordinaciju govora i mišljenja, pravilno držanje tijela i slično.

VREMENSKA ARTIKULACIJA

a) **Uvodni dio:** Psihološka priprema, 8-10 minuta

b) **Glavni dio:** Najava cilja, 25-30 minuta

c) **Završni dio:** Verifikacija usvojenosti sadržaja, 7-10 minuta

RAZRADA UVODNOG DIJELA SATA, 8-10 MINUTA

Psihološka priprema za ovaj sat podrazumijeva uvođenje učenika u nastavni sadržaj. Draga djeco, na jednom od prethodnih sati govorili smo o pripremama ili uvjetima za namaz. Postavit ću vam nekoliko pitanja, na koja ćete mi odgovoriti:

Pitanja:	Očekivani odgovori:
1. Koliko ima uvjeta za namaz?	1. Ima 6 uvjeta za namaz.
2. Šta spada u opću čistoću muslimana?	2. Kupanje nakon džunupluka te poslije hajza i nifasa (za žene), pranje poslije obavljanja velike i male nužde, čuvanje tijela i odijela od mokraće i druge nečistoće.
3. Koji je drugi uvjet za namaz?	3. Abdest uzeti, po potrebi se okupati ili, u nedostatku vode, uzeti tejemum.
4. Kako se uzima abdest?	4. Operemo ruke do iza šaka 3 puta, isperemo usta i nos 3 puta, operemo lice 3 puta (farz), operemo desnu pa lijevu ruku do iza lakta 3 puta (farz), potaremo mokrom rukom 1/4 glave mesh (farz), potaremo mokrom rukom uši i vrat, operemo desnu, pa lijevu nogu do iza članaka (farz).
5. Šta je gusul?	5. Gusul je vjersko kupanje koje je Allah dž.š. strogo naredio u 3 slučajja.
6. U koja 3 slučajja je Allah naredio kupanje?	6. Poslije spolnog općenja, poslije izbacivanja sperme u snu, poslije hajza i nifasa.
7. Kako se naziva nečista osoba?	7. Nečista osoba se naziva džunub.
8. Koji je treći uvjet za namaz?	8. Biti propisno odjeven.
9. Koji je četvrti uvjet za namaz?	9. Na vrijeme klanjati namaz.
10. Kad je muslimanu zabranjeno klanjati?	10. Zabranjeno je klanjati u momentu izlaska i zalaska Sunca i kad je Sunce na sredini neba.
11. Čime se oglašava namasko vrijeme?	11. Oglašava se učenjem ezana.
12. Koji je peti uvjet za namaz?	12. Okrenuti se licem prema Kibli-Ka'bi.
13. Koji je šesti uvjet za namaz?	13. Odlučiti klanjati namaz (nijjet).

RAZRADA GLAVNOG (TEŽIŠNOG) DIJELA SATA

Uvodni dio sata je obuhvatio i dio glavnog sata kao etapu za indirektni ili grupni oblik rada.

Vi, djeco, znate kako se treba pripremiti za namaz, a danas ćemo govoriti o glavnim dijelovima namaza (na tabli napisati naslov i glavne dijelove namaza), pa ćemo se podijeliti u grupe. Svaka će grupa dobiti zadatke koje će uraditi. U toku rada koristit ćete udžbenike i svako za sebe u teku napisati odgovore, a

poslije 10-12 minuta jedan će učenik sam iznijeti odgovore za svoju grupu, kako se vi zajednički dogovorite.

U toku rada budite strpljivi i tihi kako biste omogućili da i ostali mogu raditi.

Razred je podijeljen na šest grupa, a svaka grupa po 4-5 učenika, gdje se po dvije klupe sastavljaju prema shemi. U odgojnom pogledu je grupni rad posebno značajan za socijalizaciju djece, što ću ja kao nastavnik kroz nadzor posebno potencirati.

Slijedi rad učenika, a ja kao nastavnik sam

stalno u pokretu, nadzirem rad, pomažem tiho i nenametljivo.

RADNI ZADACI

Prva grupa

Prvi dio namaza je iftithi tekbir – početni tekbir.

1. Vi napišite kako glasi i šta znači u prijevodu na bosanski jezik!

2. Stupanjem u namaz, izgovarajući «Allahu ekber», gdje muškarci dižu ruke i šta dodiruju, a gdje žene u namazu dižu ruke?

3. U kom se položaju nalaze prsti ruku i dlanovi?

Druga grupa

Kijam je glavni dio namaza. Vi, pomoću prijašnjeg znanja i pomoću udžbenika, odgovorite:

1. Kako u namazu stojimo?

2. Kako muškarci, a kako žene vežu ruke u namazu?

3. Gdje gledamo dok smo na kijamu?

4. Ako zbog bolesti ili starosti musliman ne može stajati u namazu, a dužan je klanjati kao i svi drugi...?

Treća grupa

Kiraet znači učenje Kur'ana u namazu.

1. Šta učimo na svakom prvom rekatu u namazu?

2. Šta učimo na svakom drugom rekatu u namazu?

3. Stajanje i učenje Kur'ana u namazu znače...?

Četvrta grupa

Četvrti dio namaza je ruku – pregibanje u namazu.

1. Šta je, zapravo, ruku?

2. Dok smo na ruku'u, ruke stavljamo na..., a glavu izravnamo sa... i gledamo u ... Na ruku'u prstima obuhvatimo ..., muške osobe će razmaknuti prste jedan od ..., a ženske...?

3. Na ruk'u izgovaramo 3 do 5 puta...?

4. Kad se povratimo sa ruku'a na kijam,

kratko stojeći učimo...?

5. Poslije toga idemo na...?

Peta grupa

Sedžda je spuštanje lica na tlo.

1. Šta je sedžda?

2. Vraćajući se sa ruuku'a, puštamo se na sedždu; na koji način?

3. Šta učimo na sedždi 3-5 puta?

4. Na sedždi muškarci laktove drže..., a žene...?

Šesta grupa

Kade'i ehire je posljednje sjedenje u namazu.

1. Na posljednjem sjedenju učimo...?

2. Kad se predaje selam na... i... stranu, gledajući u rame, prouči se..., zatim se dodaju riječi...?

3. U namazu sjedimo na koljenima. Muškarci se naslone na..., a stopala desne noge drže... sa povijenim...?

4. Žene se više naslone na... a stopala okrenu... Na sjedenju se ruke stave na..., tako da prsti budu...?

Učenici još nemaju ni iskustvo ni radne navike da se u potpunosti koriste radnim listom. Zato se treba zadovoljiti elementarnim odgovorima.

OBRADA I SISTEMATIKA U REFERIRANJU (15-18 MINUTA)

Učenici će grupno raditi 10-12 minuta, poslije čega se vraćamo na frontalni oblik rada – da sumiramo rezultate.

Budite pažljivi, početak ćemo od prve grupe; da vidimo kako su uradili zadatak.

Učenik može čitati odgovor, a poželjnije je da ga saopći usmeno. Može se tražiti da drugi učenici iz grupe dopune ili ponove.

Kako je cilj da svi nauče šest glavnih dijelova namaza, ja ću kao nastavnik aktivirati učenike iz drugih grupa da ponove, postavljajući jednostavnija pitanja i, ako je potrebno, dopuniti, proširiti i korigirati.

RAZRADA ZAVRŠNOG DIJELA SATA**Ponavljanje i sistematika (7-10 minuta)**

Sad ćemo, draga djeco, pokušati rezimirati, odnosno ponoviti ono što smo danas obrađivali, koristeći na grafoskopu grafofolije, pokazujući teze i pomoću njih ponoviti čitavu lekciju.

Domaća zadaća (1 minuta)

Naučiti nijet za sabah-namaz.

TEHNIČKA DOKUMENTACIJA ZA SAT

Grafoskop, pano, udžbenik, nastavni listići, tabla, kreda.

IZGLED ŠKOLSKE TABLE**GLAVNI DIJELOVI NAMAZA****Domaća zadaća**

Naučiti nijet sabah namaza

IFTITAHİ TEKBİR - početni tekbir (Allahu ekber),

KIJAM - skrušeno stajanje u namazu,

KIRAET - učiti Kur'an u namazu dok stojimo,

RUKU' - naklon u namazu,

SEDŽDE - spuštanje lica, ruku i koljena na tlo,

KADEI-EHIRE - posljednje sjedenje u namazu.

Jedan rekat čine: početni tekbir, kijam, kiraet, ruku' i dvije sedžde.

Summary

Muhamed Rizvić

**PREPARING THE DEMONSTRATION
CLASS IN THE ISLAMIC RELIGIOUS
EDUCATION**

Muslim primary religious school (maktab) and Islamic religious instruction in the regular schools represent the priorities of the Islamic community at present. A muallim primarily must be educated in order to be successful in either maktab or school.

We must move from the stereotypical kind of teaching to a more contemporary way of teaching which respects pedagogical standards and principles, if we are to have educated Muslims in the community. One of the main factors of successful class teaching is a thorough and good written preparation for the class.

Many religious teachers and muallims are capable of organizing the class in theory but fail to apply this in practice. The author's purpose was to help the colleagues in class preparation and teaching by including this preparation instructions used on December 30th, 2003 in his "Demonstration class" held in the school in Teočak.

موجز

محمد ريزفيتش

**إعداد حصة تدريسية نموذجية
في التربية الإسلامية**

إن التعليم في الكتاب وتدريب مادة التربية الإسلامية في المدارس يعتبران من أولويات المشيخة الإسلامية في هذا العصر. ولا بد لمعلم الدين من التعلم والدراسة حتى يكون ناجحاً في الكتاب أو المدرسة.

وإذا كنا نريد إنشاء لأجيال المسلمين القادمة أن تكون أجيالاً متعلمة ومتفقة دينياً، فلا بد لنا أن نتخلى عن النمط الرتيب في التعليم الديني ونتحول إلى تطبيق الأساليب الحديثة والعصرية في تدريس التربية الإسلامية.

ولا يمكن في عصرنا هذا لمعلم الدين أن يكون ناجحاً في الكتاب أو المدرسة بدون تعليم وتشخيص تربوي، كما لا يمكن إعداد حصة في الكتاب أو المدرسة دون تحضير كتابي جيد وعميق لتلك الحصة، إذ أن هذا التحضير يعتبر أحد العناصر الرئيسية لنجاح عملية التدريس.

إن الكثير من معلمي الدين يعرفون "تنظيم الحصة" من الناحية النظرية، ولكنهم لا يتقنون التطبيق العملي، ولذا فقد أردت من خلال هذا الإعداد "الحصة التدريسية النموذجية" التي أديت في مدرسة تيوتشاك بتاريخ 31/12/2003م، أن أساعد زملائي المشتغلين في هذا المجال، في إعداد دروس التربية الدينية في الكتاب أو المدرسة، وتقديمها.